

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/159/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115216227
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 06. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8115216227.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobkyne : S. U., nar.: XX.XX.XXXX, bytom S. N. XXX XX K., právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom ul. Sov. hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému : POHOTOVSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia a neprijateľnosť zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 10.05.2016 č. k. 7C/267/2015 - 50 jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

N e p r i z n á v a stranám náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) určil, že zmluvná podmienka v zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa XX.XX.XXXX uvedená v bode 2, administratívny poplatok vo výške 235,40 Eur a za administratívne náklady za vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spolu so všetkou administratívnou s tým spojenou, je neprijateľná. Ďalej vo veci rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 392,- Eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovanému zároveň uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania 324,60 Eur na účet jej právneho zástupcu, v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie okrem iného uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi účastníkmi konania bol založený záväzkový vzťah, a to na základe zmluvy o úvere zo dňa 24.05.2013. Zo žalobkyňou predložených listinných dôkazov vyplýva, že jej žalovaný poskytol úver vo výške 400,- Eur, ktorý sa zaviazala splatiť vo výške 792,- Eur do 10.5.2014. V bode 2 boli uvedené celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom tvorené súčtom úroku vo výške 39,15 % ročne z poskytnutého úveru, čo malo predstavovať sumu 156,60 Eur a administratívnych nákladov na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou vo výške 235,40 Eur. V zmysle zmluvy spotrebiteľ zobral na vedomie, že výška ročnej percentuálnej miery nákladov sa vypočíta v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch podľa vzorca uvedeného vo všeobecných podmienkach poskytnutia spotrebiteľského úveru a je vo výške 98 %. Bolo uvedené, že spotrebiteľ berie na vedomie, že výška priemernej hodnoty RPMN na poskytnutý spotrebiteľský úver, platná ku dňu podpísania zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je 39,20 %. Žalobkyňa ďalej vo veci uviedla, že bola vo finančnej núdzi a preto uzatvorila predmetnú zmluvu o úvere, celé uzatváranie však bolo veľmi rýchle, obchodnou zástupkyňou žalovaného jej neboli vysvetlené bližšie okolnosti. Od samotnej žalobkyne bol požiadany len občiansky preukaz,

príčom sa nikto neinformoval zo strany veriteľa na jej príjem ani na výdavky. V rámci dokazovania súd prvej inštancie preskúmal aj dohodu o plnení v splátkach uzatvorenej toho istého dňa ako zmluva o spotrebiteľskom úvere, t.j. 24.5.2013. V zmysle tejto dohody, bodu č. 2, sa zmluvné strany dohodli, že zmluva o spotrebiteľskom úvere sa mení a spotrebiteľ sa zaviazal veriteľovi uhradiť celkovú sumu 792,- Eur v 12 pravidelných mesačných splátkach vo výške po 66,- Eur vždy k 10. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 10.6.2013. Spotrebiteľ berie na vedomie, že výška ročnej percentuálnej miery nákladov sa vypočítava v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch podľa vzorca uvedeného vo všeobecných podmienkach poskytnutia spotrebiteľského úveru a táto je vo výške 309,86 % . S poukazom na vyššie uvedené mal súd za to, že predmetná zmluva o úvere spĺňa charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

3. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že úrok dohodnutý v zmluve o spotrebiteľskom úvere bol uvedený vo výške 39,15 % ročne. Hoci ten istý deň bola medzi zmluvnými stranami uzatvorená „dohoda o plnení v splátkach“, ktorou sa menila zmluva o spotrebiteľskom úvere, nedošlo k zmene úroku, pritom podľa úrokovej kalkulačky v skutočnosti správne mal byť uvedený úrok vo výške 109,60 % . Podľa súdu prvej inštancie je nepochybné, že takto uvedený úrok bol nesprávne uvedený, navyše neprimerane vysoké úroky dojednané v zmluve o spotrebiteľskom úvere sú všeobecne považované za odporujúce uznávaným pravidlám správania sa a vzájomným vzťahom medzi ľuďmi a mravným princípom spoločenského poriadku a teda sú v rozpore s dobrými mravmi. Neprimeranou a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podľa názoru súdu podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednávania obvyklú určenú najmä s prihliadnutím najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovanými najmä bankami pri poskytovaní úverov. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že úroky dojednané v predmetnej spotrebiteľskej zmluve túto obvyklú mieru podstatným spôsobom prevyšujú, keďže dosahujú cca dvojnásobok priemernej úrokovej sadzby pri úveroch poskytovaných bankami v čase jej uzatvorenia (rozsudok KS PO zo dňa 10.12.2008 pod sp. zn. 3Co 67/2008).

4. Pokiaľ ide o určenie, že predmetný úrok je bezúročný a bezodplatný, v predmetnej úverovej zmluve nebolo správne uvedené RPMN, pričom ide o obligatórnu náležitosť, podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch podľa § 9 ods. 2 písm. j), v dôsledku čoho spotrebiteľský úver sa podľa § 11 ods. 1 písm. a/citovaného zákona považuje za bezúročný a bez poplatkov. Taktiež údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov má zohľadňovať všetky náklady, ktoré musí spotrebiteľ za úver uhradiť, a preto je najlepším indikátorom posúdenia výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Zákonodarca v záujme poskytnutia ochrany slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom právnom vzťahu, teda spotrebiteľovi, stanovil prísne obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré sprísnil aj tým, že pri údají o RPMN sa podľa vyššie citovanej právnej úpravy musia uviesť všetky predpoklady použité na jeho výpočet. Je pritom nepochybné, že v zmluve spomínaný údaj chýba, napriek tomu, že je uvedená hodnota RPMN, čo však podľa citovaného zákonného ustanovenia nepostačuje.

5. Za porušenie povinnosti podľa § 7 zák. č. 129/2010 Z.z., možno považovať posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov spotrebiteľov na účely posudzovania ich schopnosti splácania úveru. Žalovaný nepredložil listinné dôkazy, na základe ktorých by bolo preukázané zisťovanie bonity žalobkyne, teda jej príjmu, ako aj jej výdavkov. Aj z toho dôvodu súd prvej inštancie posúdil predmetný úver za bezúročný a bezodplatný.

6. Keďže súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie, musí ho žalovaný vydať žalobcovi. Súd mal vo veci preukázané, že žalobkyňa uhradila žalovanému sumu 792,- Eur, pričom jej bola poskytnutá suma vo výške 400,- Eur. Keďže úver súd prvej inštancie považoval za bezúročný a bezodplatný, suma 392,- Eur predstavuje na strane žalovaného bezdôvodné obohatenie, z týchto dôvodov súd zaviazal žalovaného na zaplatenie tejto sumy žalobkyni.

7. Pokiaľ išlo o neprijateľnú zmluvnú podmienku, súd prvej inštancie posúdil obsah tohto dojednávania v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere za vyjadrený určito, jasne a zrozumiteľne. Vyplýva z neho, že za poskytnutie úveru bola žalobkyňa povinná zaplatiť administratívny poplatok, ktorý je určený pevnou sumou. Zo zmluvy však nevyplýva, za čo spotrebiteľ tento poplatok platí, pričom výška administratívneho poplatku je pre žalovaného nosnou časťou právneho úkonu zmluvy o úvere z dôvodu, že mu zabezpečuje dosiahnutie rozhodujúcej časti zisku z úverového obchodu, ktorý uzatvára, čo je jeho základným cieľom. Zmluvné dojednanie o tom, že dlžník je okrem istiny úveru a úrokov povinný

zaplatiť aj administratívny poplatok, podľa názoru súdu prvej inštancie však nie je dojednaním o hlavnom predmete plnenia a teda súd môže skúmať, či jeho dojednaním došlo k značnej nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Uvedený poplatok značne navyšuje odplatu veriteľa bez toho, aby bolo zrejmé, za čo spotrebiteľ uvedený administratívny poplatok platí. Aj keď zo všeobecných obchodných podmienok vyplýva, že ide o poplatok za vypracovanie a uzatvorenie zmluvy vrátane administratívnych úkonov, zo žiadneho zo zmluvných dojednaní medzi účastníkmi konania nevyplýva, aké konkrétne služby, či protiplnenia žalovaný žalobcovi poskytne. Neprimeranosť takéhoto poplatku je zrejmá aj z toho, že banky za správu úveru inkasujú cca 3 až 5 Eur mesačne a za poskytnutie úveru 1 - 2 % z výšky poskytnutého úveru. Z uvedeného dôvodu preto súd prvej inštancie dospel k jednoznačnému záveru o neprijateľnosti zmluvného dojednania v časti administratívneho poplatku na vypracovanie, uzatvorenie zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou a žalobe v súlade s ust. § 153 O.s.p. vyhovel. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle ust. § 142 ods. 1 a neúspešného žalovaného zaviazal na náhradu trov konania úspešnému žalobcovi pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia.

8. Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal, že súd prvej inštancie rozsudok nedostatočne odôvodnil, čím žalovanému odňal možnosť konať pred súdom. Ďalej mal žalovaný za to, že žalobkyňa bola pri podpise zmluvy upovedomená o rozdielnej nie však nesprávne uvedenej RPMN. Zákon č. 129/2010 Z. z. jasne hovorí o bezúčastnosti a bezpoplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v prípade RPMN, ktorá je uvedená nesprávne alebo absentuje. Nakoľko nebol naplnený ani jeden z uvedených prvkov nemožno považovať zmluvu za bezúčastnú a bez poplatkov. Dlžník sa zmluvou o spotrebiteľskom úvere zaviazal k úhrade jednej splátky vo výške 792,- Eur s termínom splatnosti dňa 10.05.2014. Následne v ten istý deň požiadal o možnosť využitia splátkového kalendára - dohody o plnení v splátkach. Dlžník bol dňa 24.05.2013 s touto Dohodou oboznámený, na znak čoho ju podpísal, a preto mal vedomosť aj o existencii náležitosti, ktoré v nej následne boli uvedené. Spotrebiteľ sa zaviazal uhradiť celkovú čiastku v 12 pravidelných mesačných splátkach vo výške 66,- Eur, vždy k 10. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 10.06.2013. Každá vyššie uvedená splátka bola prednostne započítavaná na istinu, až potom na poplatok a úroky. Každý klient je o tom informovaný ústne. Zákon si vyžaduje obligatórne uvedenie úrokov a iných poplatkov. Nikde nie je zvlášť ustanovené prerozdelenie splátky. Navyše veriteľ ako jeden z mála používa takýto spôsob započítavania, a to v prospech dlžníka. Postup, ktorý veriteľ zvolil nie je nezákonný a zákon veriteľa nijako neobmedzuje pri voľbe jeho postupov pri poskytovaní úverov, pokiaľ dodržiava informačnú povinnosť a kroky v súlade so zákonom, čo v tomto prípade bolo jasne preukázané. Zákon v čase uzatvorenia zmluvy o úvere nestanovil maximálne možnú prípustnú výšku odplaty. Ak záväzkový vzťah vznikol pred 1. júnom 2014, odplata za poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi sa riadi podľa predpisov účinných do 31.5.2014. Znamená to, že pokiaľ bola spotrebiteľovi poskytnutá pôžička alebo úver na základe zmluvy uzavretej do 31.05.2014, obmedzenie výšky odplaty sa tu nebude aplikovať. Regulácia odplaty sa riadi § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutia peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti. Ak žalobkyňa namieta výšku odplaty za poskytnutie a vrátenie peňažných prostriedkov, znáša v tomto smere dôkazné bremeno a musí preukázať, že v čase a mieste uzavretia zmluvy išlo o odplatu, ktorá výrazne podstatne vybočovala z trhového priemeru odplát poskytovaných inými subjektami poskytujúcimi financovanie z vlastných zdrojov tak ako žalovaný. Čo sa týka poplatku za poskytnutie úveru, ten nie je neprimerane vysoký vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný je nebankovým subjektom, ktorého riziko podnikania, ako aj podnikateľské náklady sú rozdielne a vyššie oproti bankám. Pokiaľ ide o samotnú výšku príslušného poplatku, tento v čase uzatvorenia zmluvy o úvere žalobkyňou vyhovoval, keďže nič voči jeho výške nenamietala, zmluvu o úvere uzatvorila a peňažné prostriedky od žalovaného prostredníctvom obchodného zástupcu prevzala. Teda bolo na dobrovoľnom rozhodnutí žalobkyne či na dané podmienky úverovej zmluvy pristúpi alebo nie. Poplatok je v zmluve o úvere dostatočne jasne uvedený, výrazne napísaný, je uvedený hneď pri sume poskytnutého úveru a teda žalobkyňa musela vedieť posúdiť hodnotu protiplnenia a mala okamžite pri podpisovaní zmluvy o úvere vedomosť o tom, aká je cena úveru. Na str. 20 dôvodovej správy zákona o spotrebiteľských úveroch, kde je uvedený modelový príklad výpočtu sankcií v spotrebiteľskej zmluve sa jasne počíta s existenciou 1%-ého poplatku za spracovanie zmluvy. Zdá sa teda, že dôvodová správa takýto poplatok pripúšťa, pričom v tejto súvislosti žalovaný poukazuje aj na použitie slovného spojenia v texte zákona

akýchkoľvek poplatkov. Dôvodová správa však ide ešte ďalej, keď úrok a poplatok za spracovanie zmluvy označuje za odplatu za poskytnutie úveru. Môže teda ísť o cenu plnenia, ktorá nemôže byť neprijateľnou podmienkou v zmysle Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa na určenie zmluvy za bezúročnú a bez poplatkov nemá naliehavý právny záujem. Podľa ust. § 80 písm. c) OSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V zmysle tohto ustanovenia žalobkyňa zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať, že na určenie právneho vzťahu alebo práva v čase rozhodovania súdu má naliehavý právny záujem. Žalovaný razantne odmieta, že by z jeho strany došlo k bezdôvodnému obohateniu nakoľko nie je splnený žiaden zákonom stanovený predpoklad, ktorý sa pre vznik bezdôvodného obohatenia obligatórne vyžaduje. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh žalobkyne v celom rozsahu zamietne, prípadne aby rozhodnutie zrušil v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Na základe doručenej výzvy súdu sa žalobkyňa k podanému odvolaniu žalovaným nevyjadrila.

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 01.07.2016, ďalej „len C.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 362 ods. 1 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 379 a § 380 C.s.p., spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p.) a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

11. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

12. V predmetnej veci je nesporné, že strany sporu dňa 24.05.2013 uzatvorili zmluvu o úvere, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver vo výške 400,- Eur, ktorý sa zaviazala splatiť vo výške 792,- Eur do 10.5.2014. Toho istého dňa bola uzatvorená aj dohoda o plnení v splátkach. V zmysle tejto dohody, bodu č. 2, sa zmluvné strany dohodli, že zmluva o spotrebiteľskom úvere sa mení a spotrebiteľ sa zaviazal veriteľovi uhradiť celkovú sumu 792,- Eur v 12 pravidelných mesačných splátkach vo výške po 66,- Eur vždy k 10. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 10.6.2013.

13. Základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

14. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o úvere zo dňa 24.05.2013 uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobcovi za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti žalobcu.

15. V zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 24.05.2013 okrem údajov potrebných na identifikáciu žalobkyne (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo), iné údaje uvedené nie sú. Podľa dohody zmluvných strán peňažné prostriedky boli na základe tejto zmluvy poskytnuté na iný účel ako na výkon povolania alebo podnikania a rovnako sa neposkytli ani na účel podľa ustanovenia § 1 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov. Za takejto situácie záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere má oporu vo vykonanom dokazovaní. Išlo teda bez akýchkoľvek pochybností o zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzatvorenú v súlade s ustanoveniami zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov.

16. Vykonané dokazovanie potvrdilo, že zo strany žalovaného bola poskytnutá žalobkyni suma 400,- Eur, žalobkyňa plnila z titulu uzatvorenej zmluvy žalovanému čiastku 792,- Eur, a preto suma 392,- Eur zodpovedá bezdôvodnému obohateniu žalovaného plnením bez právneho dôvodu, ktoré je povinný žalobkyni vrátiť, na čo správnym spôsobom poukázal aj súd prvej inštancie (§ 451 ods. 1 a nasl. Občianskeho zákonníka). Pokiaľ ide o celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom vo výške 792,- Eur z týchto suma 156,60,- Eur mala predstavovať 39,15 % - ný ročný úrok z úveru poskytnutého vo výške 400,- Eur a zvyšok v čiastke 235,40,- Eur zahŕňal ničím nešpecifikované náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou. Takáto špecifikácia nákladov je neurčitá a teda neumožňujúca podrobiť uvedené dojednanie zmluvnej kontrole z hľadiska prijateľnosti dohodnutej zmluvnej podmienky. Základnou podmienkou platnosti právneho úkonu vyžadovanou ustanovením § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka je jeho určitosť. Nedostatok určitosti spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

17. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ale aj Najvyšší súd Českej republiky uzavreli, že nie každá dohoda o úrokoch pri úvere je akceptovateľná (porov. uznesenie NS SR 1MCdo 1/09, rozsudok NS ČR 21Cdo 1484/2004).

19. Najvyšší súd ČR dospel k záveru o rozpore neprimeranej ceny úveru bez ohľadu na to, či dlžník peniaze prevzal alebo rozhodoval sa dobrovoľne. Odvolací súd nemá dôvod na odklon od uvedenej judikatúry najvyššieho súdu. „Nemohou byť žiadne pochybnosti o tom, že nepriamo vysoké úroky sjednané při peněžité půjčce sou považovaný za odporující obecně uznávaným pravidlům chování (NS ČR 21Cdo 1484/04).“

20. Okrem toho zmluva o úvere a všeobecné podmienky poskytnutia úveru sú listiny formulárové, používané žalovaným pri uzatváraní úverových zmlúv s množstvom ďalších spotrebiteľov. Na predtlačenej tlačivách sa menia len údaje o spotrebiteľoch a výške poskytnutého úveru. Za takejto situácie výška nákladov na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy mala byť v zásade rovnaká a nie meniť sa v závislosti od výšky poskytnutého úveru. Ak žalovaný výšku týchto nákladov odvádza od výšky úveru, je zrejme, že týmto dojednaním len sledoval ďalšie navýšenie odplaty za poskytnutie úveru s cieľom vyhnúť sa kontrole jej primeranosti, čo rozhodne nemožno hodnotiť ako konanie v súlade s dobrými mravmi.

21. Zákaz konať v rozpore s dobrými mravmi v čase uzatvorenia zmluvy bol obsiahnutý v zákone č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Podľa ust. § 4 ods. 8 tohto právneho predpisu predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby alebo môže prívodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lesť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

22. Na kategóriu dobrých mravom treba osobitný dôraz klásť pri spotrebiteľských zmluvách. Pojem dobré mravy Občiansky zákonník nedefinuje. Je tomu tak preto, lebo dobré mravy podliehajú spoločenskému vývoju, ale tiež preto, že vo všetkých jednotlivostiach by bolo ťažké ich vystihnúť. Vo všeobecnosti však možno hovoriť o pravidlách morálneho charakteru všeobecne platných v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v

podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno označiť za činnosť proti dobrým mravom.

23. Aplikáciu ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka v otázke výšky odplaty nevylučuje ani ustanovenie § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Podľa tohto ustanoveniam, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti.

24. Uvedené ustanovenie ale nemožno vykladať tak, aby do odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch sa zahrňovali i údaje od tých subjektov finančného trhu, ktoré poskytujú neprímerané až úžernícke úroky. Pripustenie takejto možnosti rozhodne nebolo vôľou zákonodarcu a preto pre účely zistenia výšky obvyklej odplaty sa musí vychádzať z údajov finančných inštitúcií poskytujúcich spotrebiteľské úvery za primeranú odplatu riadiac sa zásadou dobrých mravov upravenou v ustanovení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

25. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, dopredu neobmedzeného okruhu okolností. Pri posudzovaní, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade či v rozpore s dobrými mravmi, zákon výslovne neurčuje z akých hľadísk má súd vychádzať. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka alebo ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené všetky rozhodujúce okolnosti.

26. Pri dojednávaní odplaty koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeranú odplatu bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri poskytnutí peňažných prostriedkov uspokojí, bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty za užívanie poskytnutých finančných prostriedkov a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni zhodnotiť obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu a dohodu o odplate často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprímeranú až úžernícku odplatu. Neprimeranou a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška odplaty, ktorá podstatne presahuje odplatu v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k odplatám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu, sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie odplaty, rozhodne nie odplaty neprímerané.

27. Aj keď dohodnutá úroková sadzba sa považovala za odporujúcu ustanoveniu § 39 Občianskeho zákonníka, dôvodom vedúcim k uloženiu povinnosti žalovanému vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie bolo nedodržanie jednej z obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Vychádzajúc z tohto ustanovenia zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. Pre naplnenie tejto obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere nestačilo len uviesť ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, ale bolo nevyhnutné v zmluve uviesť i všetky predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. V zmluve o spotrebiteľskom úvere a ani v dohode o plnení v splátkach predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov uvedené nie sú. Za takejto situácie sa musel poskytnutý spotrebiteľský úver v súlade s ustanovením § 11 ods. 1 písm. b/ Zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy považovať za bezúročný a bez poplatkov.

28. Dôsledkom prijatia plnenia bez právneho dôvodu je vznik povinnosti žalovaného vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa z titulu poskytnutého úveru mala žalovanému vrátiť len istinu 400,- Eur. Celkovo však žalobkyňa zaplatila čiastku 792,- Eur a preto rozdiel medzi touto sumou a istinou úveru vo výške 392,- Eur predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného, ktoré musí žalobkyni vydať.

29. Vo vzťahu k výroku o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky je potrebné dodať, že už v inom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11C/42/2012 bola podmienka s rovnakým významom určená za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Stalo sa tak rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 13.9.2013 č.k. 11C/42/2012 - 46 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.8.2014 č.k. 5Co/219/2013 - 91. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustanovenie § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

30. Odvolací súd si osvojuje odôvodnenie súdu prvej inštancie vo vzťahu k určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky nachádzajúcej sa v zmluve o úvere v bode 2, v znení uvedenom vo výrokovvej časti napadnutého rozsudku. Zároveň je potrebné konštatovať, že je daný naliehavý právny záujem žalobkyne na takomto určení neprijateľnej zmluvnej podmienky, čo vyplýva priamo zo zákona, a to z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa, môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania, a aby odstránil protiprávny stav. Osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé prívodiť ujmu spotrebiteľovi.

31. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu prvej inštancie) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (vid. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07). Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa vyššie uvedené kritéria pre odôvodnenie rozhodnutí v zmysle ust. § 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Následnosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Súd prvej inštancie jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré žalobe žalobkyne, ktorým sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia a určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky vyhovel. Náležite sa vysporiadal so súdnou judikatúrou týkajúcou sa preskúmvanej veci a rozhodnutie odôvodnil presvedčivo a zrozumiteľne.

32. S ohľadom na všetky uvádzané dôvody, keď správny je aj výrok o trovách konania strán, odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil postupom podľa § 387 C.s.p..

33. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.. Žalobkyni v súvislosti s odvolacím konaním trovy nevznikli a žalovaný vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).